

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

Міжнародні стратегії

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань 29 "Міжнародні відносини"
Спеціальність 292 "Міжнародні економічні відносини"
Освітній рівень другий (магістерський)
Освітня програма Міжнародний бізнес

Статус дисципліни обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання українська

Завідувач кафедри

міжнародних економічних відносин

Ірина ОТЕНКО

Харків
2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри *міжнародного бізнесу та економічного аналізу*
Протокол № 1 від 31.08.2022 р.

Розробник:

Пархоменко Наталія Олександрівна, д.е.н., проф. кафедри міжнародних економічних відносин

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Актуальність формування міжнародних стратегій підтверджується глибокими теоретичними дослідженнями сфери міжнародного бізнесу, практичною необхідністю використання системного підходу щодо оцінки внутрішніх резервів та зовнішніх можливостей для забезпечення довгострокового успіху бізнесу на зовнішніх ринках, потребою уніфікації стратегічних альтернатив, що використовуються у сфері міжнародних економічних відносин.

Принципи і методика вибору міжнародних стратегій лежать в основі будь якої діяльності, формуючи його конкурентні переваги, впевненість при розробці поточних дій та позитивну адаптацію до нестабільних, різноспрямованих векторів розвитку міжнародних економічних відносин.

Міжнародні стратегії забезпечують географічний вектор росту, досягнення конкурентної переваги, формування гнучкості та синергії на міжнародному ринку, що зумовлює специфічну структуру даної дисципліни, широкий перелік спеціалізованих питань та пріоритетну значущість стратегічних напрямків для розвитку всієї системи управління.

Навчальна дисципліна "Міжнародні стратегії" є обов'язковою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього рівня "магістр" спеціальності 292 "Міжнародний бізнес" всіх форм навчання.

Метою викладання дисципліни є формування системи знань, вмінь і практичних навичок щодо теоретичних засад та методико-практичного інструментарію формування та вибору міжнародних стратегій.

Завданнями навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти знань щодо розуміння: середовища формування сучасних стратегій; особливостей розробки та реалізації національних та інтеграційних стратегій економічного розвитку; сучасної міжнародної регуляторно-координаційної політики; розробки та оцінювання дієвості стратегій підприємств - суб'єктів міжнародного бізнесу.

Предметом навчальної дисципліни є методологія формування і практика реалізації сучасних стратегій розвитку окремих країн, міжнародних організацій, регіональних утворень, підприємств - суб'єктів міжнародного бізнесу.

Навчальна дисципліна «Міжнародні стратегії» належить до обов'язкових навчальних дисциплін.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1М
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	Іспит

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Міжнародний менеджмент	Комплексний тренінг
Світова економіка та міжнародні економічні відносини	Експортно-імпортні операції
Стратегічний менеджмент	Міжнародна безпека
Міжнародний маркетинг	

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
ЗК 1. Здатність спілкуватися іноземною мовою ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. СК 9. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.	РН 1. Мати необхідні для професійної діяльності знання та навички з ділових комунікацій у сфері міжнародних економічних відносин, а також ефективності спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, включаючи усну та письмову комунікацію іноземною мовою/іноземними мовами.
СК 1. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.	РН 6. Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні засади формування та розвитку стратегічної компоненти у сфері міжнародного бізнесу

Тема 1. Теоретична сутність стратегічної орієнтації міжнародного бізнесу. Теоретична сутність стратегічної компоненти розвитку міжнародного бізнесу. Необхідність формування стратегічної компоненти у міжнародній діяльності підприємства. Взаємозв'язок підсистем управління в процесі міжнародної економічної діяльності. Аналіз базових теоретичних підходів щодо стратегічного управління міжнародним бізнесом. Дослідження всіх підсистем управління міжнародною діяльністю за критеріями: місія, об'єкт концентрації уваги, врахування фактору часу, основа побудови системи управління, підхід до управління персоналом, критерії ефективності управління. Ендогенний підхід до трактування стратегічного управління та характерні позиції його представників: І. Глук, Л. Джаух., А. Томпсон Стрикленд. Визначення стратегічного управління за А. Роув, Д. Шенді, З. Румянцевою як представниками екзогенного підходу щодо сутності стратегічного управління міжнародною діяльністю. Дослідження стратегічного управління міжнародною діяльністю як системи з багатьма складовими на основі інституційного підходу. Концептуальний підхід до визначення сутності міжнародних стратегій підприємства за умов використання програмних засобів мислення. Рівні існування міжнародних стратегій підприємства. Об'єкт, предмет та основні задачі міжнародних стратегій на корпоративному рівні. Характерні риси формування об'єктно предметної сфери міжнародних стратегій ділового рівня. Об'єкт та предмет міжнародних стратегій на функціональному рівні. Сфера функціонального спрямування міжнародних стратегій підприємства.

Тема 2. Середовище формування міжнародних стратегій. Особливості формування міжнародних стратегій. Внутрішнє середовище формування міжнародних стратегій. Зовнішнє середовище міжнародних стратегій. Політико-правове і регулююче середовище. Вплив країн-лідерів на особливості формування умов розвитку. Нові лідери світової економіки. ЄС як впливовий економічний агент. Роль країн, що розвиваються, у формування умов розвитку світової економіки. Економічне середовище. Економічні епідемії. Світова торгівля і кон'юнктурні коливання. Нестабільність фінансових ринків. Міжнародне інвестування і проблеми фінансування національних економік. Глобалізація і міжнародні стратегії.

Глобалізація і регіоналізація. Передумови, поняття, джерела і основні прояви глобалізації. Теорії глобалізації. Позитивні і негативні наслідки глобалізації. Формування національних стратегій розвитку в умовах глобалізації.

Тема 3. Особливості національних та інтеграційних стратегій. Національні стратегії розвитку провідних країн. Мета та завдання стратегій економічного розвитку провідних країн. Моделі економічного розвитку держав-лідерів. Стратегії держав-лідерів в сфері зовнішньої політики. Зовнішня політика США, Японії, ЄС, Китаю. Соціально-економічні стратегії розвитку держав-лідерів. Соціально-економічні стратегії розвитку перехідних економік. Інвестиційні стратегії перехідних економік. Промислова політика. Структурна політика. Соціальна політика держав з перехідною економікою. Зовнішні стратегії держав пострадянського простору. Інтеграційні процеси. Одно- та багатовекторність інтеграційної взаємодії. Стратегії розвитку країн СНД. Проблеми, принципи й напрями формування стратегій економічного розвитку України. Міжнародні інтеграційні стратегії. Основні елементи міжнародних інтеграційних стратегій. Етапи розвитку і еволюція організаційних форм інтеграції. Особливості інтеграційних процесів в ЄС, НАФТА, АСЕАН. Постсоціалістичні країни в системі міжнародних стратегій. ГУАМ, ОЧЕС.

Змістовий модуль 2. Визначення стратегічного потенціалу суб'єкта міжнародного бізнесу. Оптимізація бізнес напрямів діяльності суб'єкта міжнародного бізнесу.

Тема 4. Формування стратегічної складової суб'єктів міжнародного бізнесу. Формування стратегічної компоненти розвитку міжнародного бізнесу. Характерні риси та структура підготовчого етапу формування стратегічно-орієнтованої системи управління міжнародною діяльністю. Формування програми стратегічних змін на основі визначення строків та фінансового забезпечення. Здійснення стратегічних змін у сфері міжнародного бізнесу. Закінчення процесу формування моделі стратегічного управління міжнародною діяльністю: визначення перспектив та недоліків. Основні етапи розвитку стратегічної компоненти на міжнародному ринку. Чотири етапи визначення моделі обґрунтування та вибору міжнародних стратегій за Г. Саймоном. Специфічність формування переліку стратегічних цілей на міжнародному ринку згідно з визначенням філософії та місії, під впливом результатів аналізу непрямого зовнішнього та внутрішнього середовища, конкурентного та портфельного аналізу. Формування міжнародної стратегії та ініціювання адаптивних процесів щодо її ефективного впровадження. Графічне зображення процесу реалізації міжнародних стратегій за допомогою символу нескінченості.

Тема 5. Методи оцінки стратегічних альтернатив у сфері міжнародного бізнесу. Визначення поетапної структури оцінки чинників, що зумовлюють вибір міжнародних стратегій. Базова модель вибору міжнародних стратегій розвитку. Визначення кількісних та якісних показників оцінки міжнародної діяльності. Принципи поєднання показників у єдину систему оцінювання міжнародних стратегічних альтернатив. Проведення стратегічного аналізу та формування конкурентного профілю. Використання методів стратегічного аналізу для оцінки не порівняних показників за умов єдиної кількісної бальної оцінки. Сутність та практичне використання контрольної карти. Розрахунок інтегральних показників кожного напрямку міжнародної діяльності або впливу зовнішнього середовища з метою визначення сильних та слабких сторін, загроз та можливостей зовнішнього середовища. Використання кількісного значення інтегральних показників для побудови графічної частини стратегічного аналізу. Дослідження конкурентного профілю за контрольною картою І. Ансоффа. Визначення факторів успіху на міжнародному ринку. Кількісне обмеження ключових факторів успіху, що можуть розвиватися одночасно у міжнародній економічній діяльності. Універсальний перелік ключових факторів успіху у різних напрямках міжнародної діяльності. Сегментаційне позиціонування на міжнародному ринку з урахуванням конкуренції. Сутність використання карти стратегічних груп у стратегічному управлінні міжнародною діяльністю. Формування поетапної моделі процесу побудови стратегічної карти. Вибір характерних показників міжнародної діяльності

для аналізу на основі конкурентних переваг. Визначення тенденцій розвитку всіх операторів міжнародного ринку та визначення адекватної міжнародної стратегії.

Тема 6. Типологізація міжнародних стратегій підприємства. Загальна типологія міжнародних стратегій. Особливості використання конкурентних стратегій у залежності від сектору економіки. Характерні риси первинного сектору економіки. Класифікація підприємств сільського господарства, добувної та переробної промисловості. Міжнародні стратегії у діяльності підприємств вторинної та третинної сфер економіки. Характеристика промисловості, торгівлі та сфери послуг високим розмаїттям продукції, існуванням товарів-замінників, невисокими витратами на переключення, значною інтенсивністю конкуренції, розходженням у товарних марках. Обмеження використання підприємствами вторинного та третинного сектору економіки. Типи стратегій залежно від ступеню адаптації бізнесу до умов міжнародного ринку. Загальні етапи інтернаціоналізації міжнародного бізнесу. Необхідність формування адаптивних стратегій до змінних умов функціонування міжнародних ринків. Стратегія дублювання національної бізнес-моделі, переваги та недоліки її використання у міжнародній діяльності підприємства. Використання мультилокальної стратегії на середніх стадіях інтернаціоналізації міжнародного бізнесу. Глобальна стратегія у міжнародній діяльності великих компаній. Міжнародні стратегії підприємства за критерієм ступеня інтернаціоналізації бізнесу. Стратегія створення дочірнього підприємства у повній власності. Створення дочірнього підприємства на новому місці або поглинання закордонного підприємства або частки його активів. Стратегія створення сумісного підприємства. Умови використання стратегії ліцензування для забезпечення швидкого розвитку підприємства на міжнародному ринку. Основні критерії використання стратегії франчайзингу. Сучасні принципи використання стратегії офшорного виробництва. Експортно-імпорتنі стратегії підприємства на міжнародному ринку. Стратегії зовнішнього росту підприємства. Основні переваги використання атакуючих та оборонних стратегій зовнішнього росту. Причини застосування зовнішньої стратегії диверсифікації. Поняття, форми та фінансові наслідки застосування концентричної зовнішньої диверсифікації діяльності. Основні переваги, недоліки та забезпечення значної фінансової синергії у разі використання конгломератної зовнішньої диверсифікації у стратегічній діяльності. Характерні риси стратегії зовнішньої інтеграції. Визначення умов для використання стратегії горизонтальної зовнішньої інтеграції підприємства. Сутність стратегії вертикальної зовнішньої інтеграції підприємства.

Перелік практичних (семінарських) занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Методи навчання та викладання

В процесі викладання дисципліни «Міжнародні стратегії» використовуються методи, які спрямовані на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти. Під час проведення лекцій використовуються проблемні лекції, презентації, дискусії за актуальними питаннями. Під час проведення практичних занять використовуються метод проектів, кейс-стаді, робота в малих групах, презентації, мозкові штурми, індивідуальна дослідницька робота.

Опановуючи першу тему, студенти вивчають кейс-стаді щодо теоретичного визначення стратегій та стратегічного управління і презентують результати роботи в аудиторії. На практичному занятті з другої теми студенти вивчають стратегії розвитку країн світу, в підсумку презентують результати дослідження. На практичному занятті з третьої теми студенти у малих групах аналізують стратегії розвитку країн світу за поданими ситуаціями та роблять пропозиції щодо покращення становища країни на світовому ринку. На практичному занятті з четвертої теми студенти опрацьовують документи щодо стратегії розвитку міжнародних інтеграційних об'єднань та визначають їх вплив на роботу міжнародних компаній. На практичному занятті з теми 5, студенти опрацьовують кейси та вирішують ситуаційні завдання щодо оцінювання

стратегій міжнародних компаній з наступною після опрацювання дискусією. На практичному занятті з теми 6 студенти розв'язують ситуації щодо оцінювання результативності обраної стратегії міжнародної компанії.

Виконуючи модульні контрольні роботи, студенти розв'язують проблемні питання, пов'язані зі стратегічним розвитком країн, інтеграційних об'єднань та підприємств суб'єктів міжнародного бізнесу, а також виконують тестові завдання з тем відповідних модульних блоків.

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні та практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у здобувачів вищої освіти здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних та практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти іспит, – 35 балів);

на практичних заняттях оцінюється якість виконаних проєктів, вирішення та обґрунтування кейс-стаді, активність роботи в малих групах та виконанні індивідуальних та групових проєктів. За кожне практичне заняття студент може отримати до 5 балів. За бездоганне виконання завдань під час всіх практичних занять студент може отримати 40 балів. Також бали надаються за вирішення індивідуального самостійного завдання та підготовку презентацій, за яке отримує 10 балів. Загалом, курс складається з двох змістовних модулів і, відповідно, має дві модульні роботи. За бездоганне виконання завдань першої модульної роботи студент отримує 5 балів, другої – 10 балів. Таким чином, за відмінне виконання двох модульних робіт буде нараховано 15 балів максимум.

Підсумковий контроль проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу. Екзаменаційне завдання виконується письмово. Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів). Стереотипне завдання екзаменаційного білету розкриває рівень оволодіння здобувачем вищої освіти знаннями теоретичного обґрунтування теорій та основних понять щодо формування міжнародних стратегій, визначення міжнародних стратегій розвитку країн світу. Діагностичне завдання розкриває рівень оволодіння студентами знаннями і вміннями узагальнювати результати із розрахунків і робити грамотні висновки щодо визначення стратегічного потенціалу суб'єкта міжнародного бізнесу. Евристичне завдання розкриває більш високий рівень оволодіння студентами професійними компетентностями стосовно оптимізації бізнес напрямів діяльності суб'єкта міжнародного бізнесу.

Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються щодо складності, трудомісткості та значення для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного наступним чином: Завдання 1 (стереотипне) – 7 балів, а саме: 3 – вірний методичний підхід до аналізу ситуації, 2 – вірне визначення складових у зазначеній міжнародній ситуації, 2 – оформлення завдання: обґрунтування, висновок. Завдання 2 (діагностичне) – 13 балів, а саме: 3 – володіння теоретичними знаннями та застосування базових понять в контексті поставленої проблеми, 3 – вміння розкрити сутність та обґрунтувати шляхи вирішення проблеми, 3 – застосування творчого підходу до вирішення поставленої проблеми, 4 – послідовність та аргументованість викладення матеріалу. Завдання 3 (евристичне) – 20 балів, а саме: 4 – обрання методично доцільного підходу, знання формул розрахунків, 5 – вірний арифметично розрахунок показників, 5 – формальність узагальнення вирішення завдання, 6 – обґрунтований творчий висновок щодо значення отриманих показників.

Здобувача вищої освіти слід вважати атестованим, якщо сума балів, отриманих за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумо

можлива кількість балів за поточний і модульний контроль впродовж семестру – 35 та мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1. Теоретична сутність стратегічної орієнтації міжнародного бізнесу	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція. Теоретична сутність стратегічної орієнтації міжнародного бізнесу	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття №1. Теоретична сутність стратегічної орієнтації міжнародного бізнесу	Активна робота, робота в малих групах	5
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Сфера функціонального спрямування міжнародних стратегій.	Опитування		
Тема 2. Середовище формування міжнародних стратегій. Особливості формування міжнародних стратегій.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція-дискусія. Середовище формування стратегій. Особливості формування міжнародних стратегій.	Мозковий штурм	
	Практичне заняття	Практичне заняття №3. Середовище формування міжнародних стратегій. Особливості формування міжнародних стратегій.	Кейс-стаді, тестування	5
	Практичне заняття	Практичне заняття №4. Середовище формування міжнародних стратегій. Особливості формування міжнародних стратегій.	Презентація	5
<i>Самостійна робота</i>				

	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Передумови, поняття, джерела і основні прояви глобалізації. Теорії глобалізації.	Індивідуальне дослідницьке завдання	
Тема 3. Особливості національних та інтеграційних стратегій.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція-дискусія. Особливості національних та інтеграційних стратегій.	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практична робота №4. Особливості національних та інтеграційних стратегій. Національні стратегії розвитку провідних країн.	Кейс-стаді. Презентація	5
	Практичне заняття	Практична робота №5. Особливості національних та інтеграційних стратегій. Стратегії розвитку країн, що розвиваються та країн з перехідною економікою	Поточна контрольна робота	5
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Міжнародні інтеграційні стратегії	Індивідуальне дослідницьке завдання		
Тема 4. Формування стратегічної складової суб'єктів в міжнародного бізнесу.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція. Формування стратегічної складової суб'єктів міжнародного бізнесу.	Мозковий штурм	
	Практичне заняття	Практична робота №7. Формування стратегічної складової суб'єктів міжнародного бізнесу.	Індивідуальний проект	5
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Екологічний цикл розвитку підприємства у сфері міжнародного бізнесу.	Індивідуальне дослідницьке завдання		
Тема 5. Методи оцінки стратегічних альтернатив у сфері	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція. Методи оцінки стратегічних альтернатив у сфері міжнародного бізнесу.	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практична робота №8. Методи оцінки стратегічних альтернатив у сфері міжнародного бізнесу.	Груповий проект	5
<i>Самостійна робота</i>				

міжнародного бізнесу.	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Сегментаційне позиціонування підприємства на міжнародному ринку з урахуванням конкуренції.	Індивідуальне дослідницьке завдання	
Тема 6. Типологізація міжнародних стратегій.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція. Типологізація міжнародних стратегій .	Мозковий штурм	
	Практичне заняття	Практична робота №9. Типологізація міжнародних стратегій .	Презентація	5
	Практичне заняття	Практична робота №10. Типологізація міжнародних стратегій .	Поточна контрольна робота	10
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Типи стратегій залежно від ступеню адаптації бізнесу до умов міжнародного ринку.	Індивідуальне дослідницьке завдання	10	
Іспит			40	

Рекомендована література

Основна

1. Рокоча В. В. Бізнес-стратегії європейських компаній: навчальний посібник / В. В. Рокоча, Б. М. Одягайло, В. І. Терехов; під заг. ред. В. В. Рокочої. - К. : Університет економіки та права "КРОК", 2018. - 312 с.
2. Міжнародні економічні відносини: підручник/ за заг. ред. А.А. Мазаракі. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. - 612 с.
3. Філіпенко А.С. Міжнародні стратегії економічного розвитку /Міжнародні економічні відносини: Історія. Теорія. Політика: Підручник. Київ: Либідь, - 2019. – 878 с.
4. Verbeke, A. (2009). International Business Strategy, 1st Edition, Cambridge University Press.
5. Cullen J.B., Parboteeah K.P. (2009). International business: Strategy and the Multinational Company.- N.Y.: Routledge, 2009 - 501 p.

Додаткова

6. Дугінець Г В. Глобальні ланцюги вартості: монографія. Київ: КНТЕУ. - 2018. - 412 с.
7. Лошенко О., Галан Л., Посохов І. Сучасні стратегії у міжнародному маркетингу. Вчені записки Університету «КРОК», 2022. - (2(66)). - С.123–131.

Інформаційні ресурси

8. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна “Міжнародні стратегії” - Електронний ресурс. - Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=6844>
9. Сайт The World Bank. [Електронний ресурс]/. - Режим доступу : http://info.worldbank.org/etools/kam2/KAM_page5.asp

10. Сайт The World Economic Forum. [Електронний ресурс]/. – Режим доступу: <http://www.weforum.org>
11. Стратегія економічного розвитку України до 2020 року: стратегія національної модернізації [Електронний ресурс]/ Міністерство економіки України. – Режим доступу: <http://me.kmu.gov.ua>
12. Стратегія інноваційного розвитку України на 2009-2018 роки та на період до 2039 року [Електронний ресурс] Міністерство економіки України – Режим доступу: [http:// www.in.gov.ua](http://www.in.gov.ua)